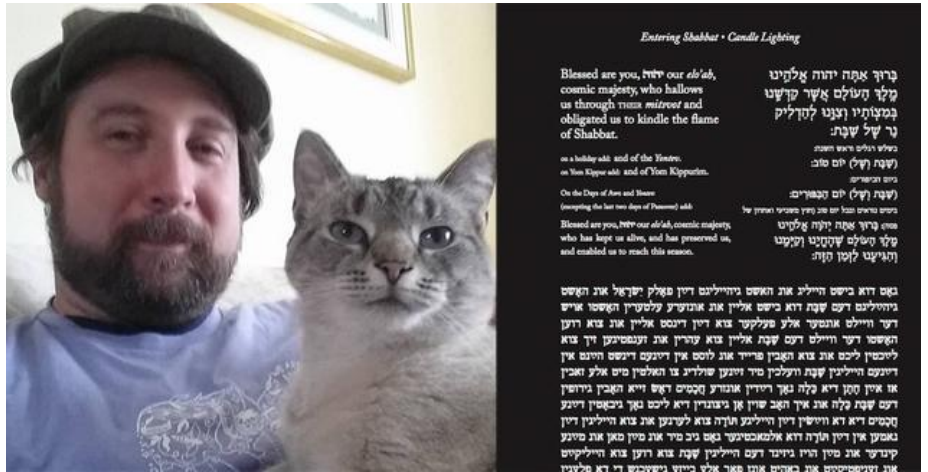

מאכט אייער אייגענעם סידור!

!Make Your Own Siddur

Open Siddur Project/Aharon Varady
אהרן וואראדי מיט א זיטל פון זיין סידור

פון יואל מאטוועיעו

Published March 04, 2019

הייליגער, ווען דעם 20סטן יאנואר אין אונטערן זאך זאגט אונדזער רבן דער חמישה-עשר-רבשבת, האבן די חושבים פון אמעריקע געקאנט אָבסערווירן אַ זעלטן אַסטראָנאָמיש געשעעניש: אַ פּולע ליקווילבנה. די לבנה, וועלכע איז דעמאלט געווען באַזונדערס נאָנט צו דער ערד און אויסגעזען אומגעוויינטלעך גרויס, איז במשך פֿון אַ שעה און צוויי מינוט געוואָרן אינגאנצן רויט.

לכבוד דעם דאָזיקן זעלטענעם הימלישן פֿענאָמען האָט דער ראַבינער דוד זיידענבערג, אַ פּראָמינענטע פּיגור אין דער ייִדישער התחדשות-באַוועגונג (Jewish Renewal) און דער גרינדער פֿון דער וועבזייט NeoHasid.org, צוגעשריבן אַ ספּעציעלן נוסח פֿונעם חמישה-עשר-דיקן סדר און פֿאַרעפֿנטלעכט עס מיט אַ חודש צוריק ווי אַ טייל פֿונעם אינטערנעץ-פּראָיעקט „דער אָפֿענער סידור“.

ביי אַ סך ספֿרדים און אין אַ טייל חסידישע קהילות פֿראַוועט מען חמישה-עשר-רבשבת אַ לאַנגע סעודה מיט פֿיר פּוסות רויטן און ווייסן וויין. ביים עסן געוויסע מינים פֿרוכטן און תבואה זאָגן מען ספּעציעלע תפילות. דער דאָזיקער מינהג, דורכגעזעט מיט קבלה-סימבאָליזם, איז געוואָרן פּאָפּולער צווישן די „רעניואַליסטן“ און נעא־חסידים, וועלכע אַסאַזירן עס מיט דער נאַטור און סביבה-אַקטיוויזם. דער עיקר-חידוש פֿון זיידענבערג'ס נוסח איז די ברכה „וּתְשֵׁה מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית“, וואָס מען זאָגט געוויינטלעך ווען מען זעט אַ בליק; אין דעם פּאַל – די ליקווילבנה. דער מחבר האָט אויך צוגעפֿעגטעלט אייגענע תפילות און פֿירושים אויף ענגליש. אַ דאָק אַהרן וואַראַדי, דעם גרינדער פֿונעם „אָפֿענעם סידור“, האָט יעדער מענטש געקאָנט אַראָפֿלאָדן דעם חידושידיקן נוסח אין אַן עלעקטראָנישן פּאָרמאַט אַ פֿאַרדורן דערפֿון אַן אייגן ספֿרל.

דאָס איז בלויז איין ביישפּיל פֿון די מאַטעריאַלן, וואָס וואַראַדי האָט געזאַמלט אויף זיין וועבזייט Opensiddur.org. דער געדאַנק איז בעצם אַ פּשוטער און אַ געווענליכער. אַ סך מענטשן האָבן ליב צו מאַכן פֿאַרשיידענע זאַכן אַליין – קליידער, הויזער, אויטאָס און קאָמפּיוטערס. אויף ענגליש איז אזא טעטיקייט באַקאַנט ווי DIY (ראַשיי-תּיבּות פֿון „מאַך עס אַליין“). אין דער קאָמפּיוטער-וועלט זענען היינט זייער פּאָפּולער פֿאַרשיידענע אינציאַטיוון פֿון פֿרײַצוּטריטלעכע פּראָגראַמען, וואָס יעדער ביק קאָן אַליין איבערמאַכן אָדער אויסנוצן פֿאַר זײַנע אייגענע פּראָיעקטן. אַ גלעזנצדיקער מוסטער פֿון אזא צוגאַנג איז די אָפֿעראַצאַנעלע סיסטעם Linux. די זעלבע שיטה קאָן מען אויך אָנווענדן צו רוחניותדיקע ענינים. דאָס דאווענן קאָן דאָן זײַן לעבעדיק, פֿרײַ און שעפֿעריש!

אויף וואַראַדיס וועבזייט זענען געזאַמלט כּלערליי אַלטע סידורים, אַריינגערעכנט די תפילה-זאַמלונגען פֿון די קראַים און שומרונים. פֿון וואַגען האָבן זיך בכלל באַקומען אין דער וועלט פֿאַרשיידענע נוסחאות פֿון סידורים? אַודא, האָט זיי עמעצער געשאַפֿן – צומאָל אַ גאַנצע עדה במשך פֿון הונדערטער יאָרן, צומאָל אַ געוויסער יוד. אַ סך באַרימטע חסידישע צדיקים האָבן צוגעטראַכט פֿאַר זיך פּערזענלעכע וואַריאַנטן פֿון סידורים – שוין אָפּגערעדט פֿון דעם, וואָס אַלע חסידישע סידורים אין אַלגעמיין שטעלן מיט זיך פֿאַר חידושידיקע קאָמבינאַציעס פֿון אַשכּנזישע און ספֿרדישע עלעמענטן; צוליב דעם הייסן זיי דאָך נוסח-ספֿרד.

אויף דער וועבזייט פֿונעם פּראָיעקט קאָן מען זיך באַקענען מיטן נוסח, מיט וועלכן די ענגלישע יידן האָבן זיך באַנוצט אינעם 13טן יאָרהונדערט; מיט די פֿרײַקע דייטשישע רעפֿארמער נוסח-עקספּערימענטן פֿונעם 19טן יאָרהונדערט; און אַפֿילו מיט אַ גריכישער סידור-איבערזעצונג פֿון 1885.

נישט לאַנג צוריק, אינעם פֿאַראַנגענעם יאָר, האָט וואַראַדי געשאַפֿן זיין אייגענעם נוסח פֿון קבלת-שבת און דער ערשטער שבת-סעודה, „לבנת הספיר“. מע קאָן עס אַראָפֿלאָדן פֿון דער וועבזייט אָדער קויפֿן גרייטערהייט ווי אַ ספֿר אויף וואַראַדיס אינטערנעץ-קראַם, Dimus.Parrhesia.Press. זײַן ספֿר אויף 222 זײַטן איז פֿול מיט מיסטישע סימבאָלן, מאָדערנע און אַלטע קונסטווערק פֿון אַרום דער וועלט, בילדער פֿון דער נאַטור און אַפֿילו פֿאַראַגענטן פֿונעם אוראלטן „ספֿר הנוף“ אויף אַראַמיש, אַלט-עטאַפּיש (געזען) און גריכיש.

אינעם שמועס מיטן פֿאַרווערטס האָט וואַראַדי דערקלערט, אַז ער אַליין איז נישט קיין מיטגליד פֿון דער „רעניואַליסטישער“ באַוועגונג. ער האָט זיך געלערנט אינעם ניו-יאָרקער נישט-דענאָמינאַציאָנעלן „מכון הדר“ און באַקומען זײַן מאַגיסטער אינעם „יודישן טעאָלאָגישן סעמינאַר“ אין ניו-יאָרק, אָבער אין וועלכער-נײַט-איז קאָנקרעטער ייִדישער דענאָמינאַציע וויל ער זיך נישט אַנשליסן. היינט וווינט ער אין זײַן היימסטאָט, סינסינעטי.

זײַן פּראָיעקט האָט ער פֿאַרווירקלעכט, כּדי צו פֿעלפֿן אַנדערע מענטשן שאַפֿן אייגענע פּערזענלעכע תפילה-זאַמלונגען. איצט אַרבעט אויף דער וועבזייט אַ ספּעציעלע פּראָגראַם, וואָס דערמעגלעכט יעדן רעגיסטרירטן באַזוכער צוגיפֿעטשעלן אַן אייגענעם סידור.

מיט טעלעכע יאָר צוריק, ווען וואַראַדי האָט צוגיפֿעטשעלט אַ נייע קריטישע אויסגאַבע פֿון „מגילת אַנטווכוס“, באַגלייט מיט אַן איבערזעצונג אויף ענגליש, לשון-קודש און ייִדיש, האָט ער באַשלאָסן צו עפֿענען זײַן אינטערנעץ-קראַם. דער עבס-טעקסט פֿונעם בוך איז פֿרײַ צוטריטלעך ווי אַ טייל פֿונעם „אָפֿענעם סידור“.

אינעם שמועס האָט וואַראַדי צוגעגעבן, אַז יידן זענען היינט געוואָרן אַ פֿילשפּאַכיק פֿאַלק און זאָלן אַרויסווייזן זייער שעפֿערישקייט אויף אַלע שפּאַכן. ייִדיש בכלל און דעם „פֿאַרווערטס“ פֿאַרט האַלט ער פֿאַר אַן עכטן אַוצר!